

7. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЦИФРОВИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПОСЛУГ: ДОСВІД ЄС ДЛЯ УКРАЇНИ

Протягом останніх десятиріч в Україні спостерігається розвиток інформаційної сфери як особливої системи суспільних відносин, що виникають в усіх сферах життя і діяльності суспільства та держави в результаті одержання, використання, поширення та зберігання інформації, насамперед у сфері законодавчого закріплення права особи на інформацію та на вільне поширення її в Україні і за кордоном, трансформації моделі взаємовідносин між органами державної влади та засобами масової інформації, створення національних систем і мереж інформації тощо.

При цьому позначимо, що наразі в умовах стрімкого розвитку ринкових відносин, інформатизації суспільства та науково-технічного прогресу роль інформації з кожним днем зростає, пропонуються нові товари та послуги у цій сфері, помітно розширюються межі функціонування інформаційного сектору економіки країни. У зв'язку із зазначеними процесами посилюється роль правового регулювання сфери надання інформаційних послуг. У цьому контексті слід також акцентувати увагу на тому, що з огляду на триваючі євроінтеграційні процеси актуалізується питання щодо необхідності приведення чинного законодавства в цій сфері у відповідність із сучасними вимогами, адаптація його до норм та стандартів законодавства Європейського Союзу.

Зазначимо, що такі нематеріальні активи, як винаходи, художні та культурні творіння, бренди, програмне забезпечення, ноу-хау, бізнес-процеси та дані, є наріжними каменями сучасної економіки. За останні два десятиліття обсяг щорічних інвестицій в такі «продукти інтелектуальної власності» збільшився в ЄС на 87%.¹⁴⁴ Це пов'язано із тим, що у сучасній економіці промислові продукти та процеси все більше покладаються на нематеріальні об'єкти, захищені інтелектуальними правами, а надійне управління інтелектуальною власністю

---

¹⁴⁴ Anna Thum-Thysen, Peter Voigt, Benat Bilbao-Osorio, Christoph Maier and Diana Ognyanova Unlocking investment in intangible assets, [DG ECFIN discussion paper 047](https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/economy-finance/dp047_en.pdf), May 2017. URL: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/economy-finance/dp047_en.pdf

стало частиною та будь-якої успішної бізнес-стратегії. Галузі, які інтенсивно використовують інтелектуальну власність, відіграють важливу роль в економіці ЄС та пропонують суспільству цінні та стійкі робочі місця. При цьому багато промислових екосистем Європи не можуть процвітати без ефективного захисту інтелектуальної власності та ефективних інструментів для торгівлі нематеріальними активами.

Як підкреслено у Плані дій щодо інтелектуальної власності для підтримки відновлення та стійкості ЄС (далі – План дій)¹⁴⁵, існує необхідність в подальшому будувати на сильних сторонах шляхом модернізації рамок ЄС (де це необхідно) і впровадження добре каліброваної політики інтелектуальної власності, щоб, з одного боку, допомогти компаніям капіталізувати свої винаходи і твори, а з іншого – підтримати економіку та суспільство в цілому. Такий підхід вбачається цілком логічним, оскільки в сучасних умовах майже всі держави світу вживають заходів, спрямованих на стимулювання потенціалу компаній для їх економічного відновлення та подальший розвиток.

Соціально-економічна криза, спричинена пандемією COVID-19, продемонструвала залежність багатьох країн від критичних інновацій та технологій. Зокрема, йдеться про те, що зростаюча важливість нових технологій (зокрема, таких, як: блокчейн, 3D-printing та Інтернет речей), а також розробка нових бізнес-моделей пропонує унікальні можливості для модернізації підходу до захисту нематеріальних активів. У вже згаданому Плані дій також підкреслюється наявність значного прогресу у створенні єдиного ринку інтелектуальної власності, що дає багато переваг для економіки ЄС. У той же час має місце чимало прогалин у тому, як компанії ЄС захищають нематеріальний капітал. Для усунення таких прогалин визначено декілька основних викликів, зокрема:

- 1) незважаючи на великий прогрес, частина системи інтелектуальної власності ЄС залишається занадто фрагментованою, зі складними та дорогими процедурами. Європейські патенти підлягають дорогим національним

---

¹⁴⁵ An intellectual property action plan to support the EU's recovery and resilience. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52020DC0760>

процедурам валідації та паралельному судовому розгляду в декількох країнах ЄС. В рамках цифрової трансформації добре відкалібрований захист конструкцій в цифровому середовищі стає ще більш актуальним.

2) Чимало компаній, зокрема МСП, а також дослідники та науковці не використовують можливості, пропонувані захистом інтелектуальної власності. Так, лише 9% МСП ЄС зареєстрували права інтелектуальної власності. В умовах нинішньої кризи кількість реєстрацій інтелектуальної власності знизилася, що шкодить конкурентоспроможності та стійкості компаній. На підставі проведеного аналізу зроблено висновок, що небажання МСП використовувати права інтелектуальної власності багато в чому пояснюється відсутністю знань про інтелектуальну власність.¹⁴⁶

Крім низького рівня захисту інтелектуальної власності, МСП не користуються повною перевагою своєї комерційної експлуатації. Справа в тому, що наразі фінансові аналітики та інвестори визнають таку власність ключовим активом у вартості фірми та показником її технологічних можливостей, а також одним з факторів росту. Не зважаючи на це, МСП зазвичай не використовують відповідні стратегії інтелектуальної власності, які допоможуть оцінити їх нематеріальний капітал.

3) Інструменти для полегшення доступу до інтелектуальної власності недостатньо розроблені. Приміром, ліцензування стандартних патентів (SEP) часто є складним і дорогим як для власників патентів, так і для реалізаторів технологій. З огляду на зростаючу важливість SEP існує потреба в формуванні більш чітких рамок та відповідних правових механізмів, спрямованих безпосередньо на стимулювання сумлінних переговорів, а не звернення до суду для вирішення спірних питань. На нашу думку, такий превентивний підхід для регулювання відповідних правовідносин є слушним, оскільки дозволить сформувати якісне, чітке та, як наслідок, ефективне регулювання.

4) Недостатність існуючих механізмів захисту прав інтелектуальної власності. Ця проблема набирає обертів з використанням цифрових технологій.

---

¹⁴⁶ [Intellectual property SME scoreboard, EUIPO 2019](https://euipo.europa.eu/ohimportal/en/web/observatory/sme-scoreboard). URL: <https://euipo.europa.eu/ohimportal/en/web/observatory/sme-scoreboard>

Спираючись на інформацію, надану державами-членами та зацікавленими сторонами, в ЄС визначено п'ять ключових напрямків, з конкретними пропозиціями щодо модернізації системи захисту інтелектуальної власності, стимулювання використання інтелектуальної власності, зокрема МСП, полегшення доступу та обмін нематеріальними активами, гарантуючи при цьому справедливу віддачу від інвестицій. Зазначимо, що для забезпечення доступу інноваторів ЄС до швидких, ефективних та доступних інструментів захисту потрібно забезпечити запуск унітарної патентної системи. Це значно спростить патентування в ЄС, підвищить прозорість та полегшить ліцензування. Отримання унітарного патенту (що охоплює до 25 держав-членів) і підтримання його протягом типового терміну буде коштувати близько 10 000 євро, приблизно в шість разів менше, ніж отримання та підтримка еквівалентного захисту сьогодні. Крім того, централізовані судові спори перед новим Об'єднаним патентним судом підвищать юридичну визначеність і уникнуть паралельного розгляду в декількох державах-членах, значно зменшивши судові витрати. Таким чином, унітарна патентна система стане ключовим інструментом для промислового відновлення ЄС, особливо для відновлюваних джерел енергії, електроніки, аерокосмічної галузі та оборони, а також екосистем мобільності.¹⁴⁷

Доцільно звернути увагу на використання нових технологій (приміром, блокчейн) для захисту прав інтелектуальної власності та підвищення прозорості відносин у цій сфері. Показово, що у сфері авторського права Комісія ЄС фокусується на підтримці своєчасної та ефективної транспозиції та реалізації двох нещодавно прийнятих Директив щодо модернізації системи авторського права ЄС¹⁴⁸. Важливою частиною цієї роботи є імплементація ст. 17 Директиви про авторське право, яка встановлює особливий правовий режим використання контенту, захищеного авторським правом, за допомогою завантажених

---

¹⁴⁷ An intellectual property action plan to support the EU's recovery and resilience. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52020DC0760>

¹⁴⁸ [Directive \(EU\) 2019/790](#) on copyright and related rights in the digital single market and amending Directives 96/9/EC and 2001/29/EC. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1558431447846&uri=CELEX:32019L0790>; [Directive \(EU\) 2019/789](#) laying down rules on the exercise of copyright and related rights applicable to certain online transmissions of broadcasting organisations and retransmissions of television and radio programmes, and amending Council Directive 93/83/EEC. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32019L0789&qid=1605105244358>

користувачем платформ обміну контентом. У зв'язку з існуючою рамкою авторського права ЄС, Комісія також буде працювати над низкою звітів, що впливають з конкретних положень, таких як положення про огляд, викладені в декількох інструментах авторського права ЄС, включаючи Директиву про термін захисту, Директиву про управління колективними правами, так звану Директиву «Марракеш» та Регламент портативності.¹⁴⁹

Для покращення захисту прав інтелектуальної власності в ЄС Комісія позначила загальні напрямки діяльності та орієнтовні строки впровадження відповідних заходів на практиці. До таких напрямків віднесено такі, як-то:

а) підтримка швидкого розгортання унітарної патентної системи, для створення єдиного механізму (2021);

б) оптимізація системи додаткових сертифікатів захисту інтелектуальної власності, щоб зробити її більш прозорою та ефективною (Q1 2022);

в) модернізація законодавства ЄС про промислові зразки, зробити його більш доступним та краще підтримати перехід до цифрової та зеленої економіки (Q4 2021).

Слід відзначити, що окрім вказаних напрямків важливими є безпосередньо ті заходи, які будуть фактично реалізовані для підтримки бізнесу, зокрема МСП, стосовно більш широкого використання інтелектуальної власності в умовах кризи, спричиненої COVID-19. Як вбачається, у цьому контексті доцільно вести мову про фінансову та консультативну підтримку відповідних суб'єктів господарювання. До фінансової підтримки можна віднести часткові відшкодування коштів суб'єктам господарювання за реєстрацію торгової марки та дизайну, надати відповідні пільги для закладів вищої освіти та наукових й науково-дослідних установ для реєстрації авторського права на твір.

---

¹⁴⁹ Directive 2011/77/EU amending Directive 2006/116/EC on the term of protection of copyright and certain related rights. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32011L0077&qid=1605105177882>; Directive 2014/26/EU on collective management of copyright and related rights and multi-territorial licensing of rights in musical works for online use in the internal market. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32014L0026&qid=1605105311274>; Directive (EU) 2017/1564 on certain permitted uses of certain works and other subject matter protected by copyright and related rights for the benefit of persons who are blind, visually impaired or otherwise print-disabled and amending Directive 2001/29/EC on the harmonisation of certain aspects of copyright and related rights in the information society; Regulation (EU) 2017/1128 on cross-border portability of online content services in the internal market.

Консультативна підтримка бізнесу та відповідних науково-дослідницьких структур може реалізовуватися шляхом надання узагальнюючих та/або індивідуальних консультацій (юридичних, технічних, фінансових) в сфері інтелектуальної власності, проведення вебінарів на онлайн-платформах щодо підвищення рівня обізнаності суб'єктів таких відносин, проведення інформаційно-просвітницьку кампанію з метою сприяння оцінці інтелектуальної власності в оцінці компаній інвесторами, а також розроблення відповідних сервісів для надання послуг в інформаційній сфері.

Крім того, як ми вже позначили за текстом, захист інтелектуальної власності та широке поширення нових технологій в цій сфері – ще один аспект, який потребує відповідного вирішення. Сучасна економіка потребує інструментів для полегшення ліцензування авторських прав і патентів, а також для сприяння обміну даними. Сприяння обміну даними вимагає безпечного середовища, де підприємства можуть продовжувати інвестувати в генерацію та збір даних, при цьому обмінюючись ними безпечним способом, впевнені, що їхні конфіденційні бізнес-дані не будуть придбані, використані або розкриті незаконно. Підкреслимо, що Директива ЄС «Комерційні таємниці»¹⁵⁰ вже надає ефективні інструменти для захисту. Однак при застосуванні положень цього акту може виникнути необхідність уточнити її сферу, наприклад, який тип даних або наборів даних може кваліфікуватися як «комерційна таємниця», чи може поточний набір винятків підтримувати економіку даних, і чи можуть інструменти, запропоновані Директивою, використовуватись для ефективного протидії незаконному отриманню, використанню та розкриттю даних та наборів даних.

З появою нових технологій та нових форм ведення бізнесу в Інтернеті з'явилися нові форми порушення прав інтелектуальної власності такі, як кіберкрадіжка комерційної таємниці (що становить близько 60 млрд євро збитків в

---

¹⁵⁰ [Directive \(EU\) 2016/943](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32016L0943&from=EN) on the protection of undisclosed know-how and business information (trade secrets) against their unlawful acquisition, use and disclosure. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32016L0943&from=EN>

ЄС¹⁵¹), незаконне інтернет-протокольне телебачення (IPTV) та інші. Вони піднімають особливі виклики для виробництва, креативних та культурних індустрій, а також спортивного сектору. Для боротьби з порушеннями прав інтелектуальної власності необхідно: підвищувати обов'язки цифрових сервісів, зокрема онлайн-платформ, через створення відповідної законодавчої бази про цифрові послуги; забезпечити відповідні заходи захисту від порушень в сфері інтелектуальної власності, встановлюючи принципи спільної дії, співпраці та обміну даними між правовласниками, посередниками та правоохоронними органами.

На наш погляд, слід аргументовано підійти до формування нової системи ліцензування, за допомогою якої виробництво продуктів, захищених правом інтелектуальної власності, буде інтенсивно збільшуватись. Йдеться про своєрідне послаблення з боку держави в сфері інформаційних відносин, спрощення механізмів отримання відповідних ліцензійних, дозвільних документів. У Європі обов'язкове ліцензування в основному регулюється національним законодавством, водночас Комісія закликає держави-члени забезпечити максимальну ефективність й дієвість всіх інструментів, які вони мають, шляхом введення швидких процедур для видачі обов'язкових ліцензій в надзвичайних ситуаціях. Так, для полегшення ліцензування та обміну інтелектуальною власністю існує необхідність забезпечення більшої прозорості у володінні та управлінні всіма видами інтелектуальної власності.¹⁵²

З огляду на проведений аналіз актів ЄС (Директив, а також Плану дій щодо інтелектуальної власності для підтримки відновлення та стійкості ЄС) вважаємо, що в умовах євроінтеграційних процесів, а також з урахуванням динамічного розвитку технологій для розвитку ринку послуг в сфері інформаційних відносин, для України доцільно врахувати основні тенденції щодо регулювання відносин у сфері інтелектуальної власності й закріпити їх на нормативному рівні. У цьому контексті важливу роль відіграє модель підтримки суб'єктів господарювання, яка

---

¹⁵¹ The scale and impact of industrial espionage and theft of trade secrets through cyber, 2018. URL: <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/34841>

¹⁵² An intellectual property action plan to support the EU's recovery and resilience. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52020DC0760>

регламентована актами чинного національного законодавства України (зокрема, фінансова та консультативна підтримка), а також існує потреба в перегляді процедури ліцензування (в бік її спрощення й оптимізації) для суб'єктів господарювання й формуванні ефективних засобів захисту даних, які надають учасники відповідних інформаційних відносин для отримання певних послуг на цифрових платформах.

Цифрові послуги включають велику категорію онлайн-сервісів, від простих веб-сайтів до послуг інфраструктури Інтернету та онлайн-платформ.

Правила, зазначені в Законі про цифрові послуги (DSA), в першу чергу стосуються онлайн-посередників і платформ. Наприклад, онлайн-ринки, соціальні мережі, платформи для обміну змістом, магазини додатків та онлайн-платформи для подорожей та розміщення пропозицій¹⁵³.

5 грудня 2020 року Європейська комісія опублікувала пакет Закону про цифрові послуги, який пропонує два закони: Закон про цифрові послуги та Закон про цифрові ринки. Цей пакет кардинально змінить те, як компанії пропонують і використовують цифрові послуги в ЄС. Це впливає не тільки на великі онлайн-платформи «привратників», але й на більшість постачальників цифрових послуг та їхніх бізнес-користувачів і клієнтів¹⁵⁴.

Закон про цифрові послуги (DSA) має на меті модернізувати та створити єдину систему для всього ЄС щодо поводження з незаконним або потенційно шкідливим контентом в Інтернеті, відповідальності онлайн-посередників за вміст третьої сторони, захисту основних прав користувачів в Інтернеті та взаємодопомоги. інформаційна асиметрія між онлайн-посередниками та їх користувачами.

DSA не призначений замінити Директиву про електронну комерцію, але застосовуватиметься на додаток до її національних імплементацій (за винятком положень, що виключають відповідальність онлайн-посередників). Нові правила також будуть доповненням до Регламенту e-Platform-to-Business Regulation (EU)

---

¹⁵³The Digital Services Act package. URL: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/digital-services-act-package>

¹⁵⁴ The Digital Services Act package is here. URL: <https://www.allenoverly.com/en-gb/global/news-and-insights/publications/the-digital-services-act-package-is-here>

2019/1150 (Регламент P2B), який почав застосовуватися в липні 2020 року, а також до Директив, які були прийняті як частина Нового курсу для споживачів, які набуде чинності до травня 2022 року.

Основні положення DSA включають:

- модернізований режим відповідальності онлайн-посередників.

Ключові принципи Директиви про електронну комерцію загалом залишаються незмінними, але DSA додає зобов'язання щодо повідомлень про вміст, який вважається незаконним. DSA вимагає від кожного хостинг-провайдера або онлайн-платформи запровадити зручні для користувача механізми сповіщення та видалення, які дозволяють повідомляти про незаконний вміст. Онлайн-платформи повинні будуть створювати внутрішні системи розгляду скарг, взаємодіяти з органами позасудового врегулювання спорів для вирішення спорів зі своїми користувачами, надавати пріоритет повідомленням про суб'єктів, які були кваліфіковані владою як так звані довірені повідомники, і призупинити повторних порушників.

- Нові та далекосяжні зобов'язання щодо прозорості для онлайн-платформ щодо заходів, що вживаються для боротьби з незаконною інформацією. Якщо вміст видалено, потрібно надати пояснення особі, яка завантажила цей вміст. Онлайн-платформи також повинні публікувати детальні звіти про свою діяльність, пов'язану з видаленням та вимкненням незаконного вмісту або вмісту, що суперечить їхнім умовам.

- Зобов'язання онлайн-посередників включати до своїх умов інформацію про будь-які обмеження щодо використання даних, наданих користувачами, з посиланням на застосовувані механізми модерації контенту, алгоритмічне прийняття рішень та людський огляд. Ця інформація має бути чіткою та недвозначною мовою та загальнодоступною у легкодоступному форматі.

- Суворі вимоги до онлайн-платформ, які дозволяють споживачам укладати дистанційні контракти з трейдерами, щоб гарантувати, що торговці можуть пропонувати товари та послуги через свої платформи лише після суворих

процедур «Знай свого клієнта». Платформи повинні зберігати інформацію про торговців, щоб допомогти відстежувати продавців незаконних товарів або послуг. Інтерфейс платформи має сприяти дотриманню зобов'язань торговців щодо інформування споживачів та надання відповідної інформації про безпеку продукції.

- Зобов'язання щодо прозорості щодо онлайн-реклами. Для кожної реклами та кожного користувача онлайн-платформи повинні надавати в режимі реального часу чітку й недвозначну інформацію користувачам про те, що (i) вони бачать рекламу, (ii) від імені якого відображається оголошення та (iii) надавати змістовну інформацію про основні параметри, які використовуються для визначення того, чому на певного користувача націлено це оголошення.

- Великі штрафи за невиконання до 6% річного доходу або обороту постачальника посередницьких послуг і періодичні штрафи за безперервні порушення до 5% середньоденного обороту посередника за попередній фінансовий рік на день .

- Інтернет-посередники без представництва в ЄС, які надають послуги в ЄС, повинні призначити законного представника в ЄС, який буде зобов'язаний співпрацювати з наглядовими органами, Європейською комісією та Європейською радою з цифрових послуг (нова загальноєвропейська група координаторів що сприятиме гармонізації DSA) і може нести відповідальність за недотримання DSA.

На додаток до правил, викладених вище, дуже великі платформи також повинні відповідати правилам, викладеним нижче. Дуже великі онлайн-платформи – це ті платформи, які мають понад 45 мільйонів активних користувачів щомісяця в ЄС, і їм доведеться:

- аналізувати будь-які системні ризики, пов'язані з використанням їхніх платформ, і встановити ефективні механізми модерації вмісту для усунення виявлених ризиків (наприклад, незаконний вміст, порушення конфіденційності тощо);

- забезпечити прозорість щодо основних параметрів алгоритмів прийняття рішень, які використовуються для пропонування контенту на своїх платформах (механізм ранжування), і параметрів для користувача, щоб змінити ці параметри. Вони повинні надати опцію, яка не ґрунтується на профілюванні. Ці зобов'язання чітко ґрунтуються на подібних зобов'язаннях у Регламенті P2B та Директиві Omnibus 2019/2161¹⁵⁵.

Крім того, європейці вже давно висловлюють занепокоєння щодо іноземних технологічних компаній, проблеми з якими виходять далеко за межі закону про конфіденційність. Однією з поширених проблем для розвитку цифрової економіки є низькі – хоч а й законні – ставки податків, які сплачують глобальні іноземні інтернет-гіганти в Європі, що призвело до відчуття суверенного безсилля, незважаючи на спроби у Франції та інших країнах запровадити податок на цифрові послуги.

Ерік ван дер Марел Пер Шульце зазначає, що останніми роками кілька країн світу ввели податок на багато цифрових послуг, починаючи від онлайн-реклами та цифрових платформ до пошукових систем і торгівлі даними. Податок зазвичай називають податком на цифрові послуги (DST). У Італії, Австрії, Іспанії, Франції та Великобританії застосовуються ставки податку, що варіюються від кількох відсотків до 5 відсотків на ці цифрові послуги. Інші запропонували аналогічний податок або все ще розглядають його. Очевидно, податок є спірним¹⁵⁶.

П'ять країн, які обкладають податки (DST5), протягом останніх 15 років втрачали конкурентоспроможність у сфері цифрових послуг. За багатьма показниками конкурентоспроможності торгівлі, які ми обчислюємо, DST5 має нижчі значення та показує нижчі темпи зростання порівняно з іншими країнами Європи, які не перебувають на DST. Більше того, відмінності між країнами, які перебувають на DST5, і країнами без DST є різкими, що свідчить про те, що

---

¹⁵⁵ The Digital Services Act package is here. URL: <https://www.allenoverly.com/en-gb/global/news-and-insights/publications/the-digital-services-act-package-is-here>

¹⁵⁶ Erik van der Marel Peer Schulze (2021) Taxing Digital Services – Compensating for the Loss of Competitiveness. URL: <https://ecipe.org/publications/taxing-digital-services/>

ринки цифрових послуг для останньої групи країн є набагато більш динамічними та глобалізованими.

Різниця між DST5 та іншими європейськими країнами в конкурентоспроможності цифрових послуг вражає. Це не означає, що не повинно бути спеціальних податків на цифрові послуги – це інше питання – але важливо, щоб дискусія про DST починалася з кращого розуміння того, як такий податок пов'язаний з основними моделями роботи цифрових послуг.

Так, Польща застосувала свій власний DST у низьких 1,5 відсотка лише для аудіо-візуальних матеріалів, тоді як Угорщина тимчасово встановила ставку застосовуваного цифрового податку до нуля.

Порівняно зі США, у п'яти країнах, які обкладають податки (тут вони називаються DST5), конкурентоспроможність цифрових послуг знижувалася півтора десятиліття.

Аналогічно, міра, в якій DST5 «повинна» торгувати зі США, також відстає. Це можна побачити за інтенсивністю торгівлі, індикатором, який використовується для оцінки того, чи дві країни-партнери торгують настільки, скільки можна було б очікувати, враховуючи їх вагу в світовій торгівлі. Інтенсивність торгівлі зі США знизилася за останні роки для DST5, що ще більше не відповідає їхньому потенціалу з огляду на їх важливість у світовій торгівлі, що вимірюється значенням, нижчим за одиницю¹⁵⁷.

У той час як конкурентоспроможність у торгівлі цифровими послугами для цих п'яти європейських країн різко впала, конкурентоспроможність інших країн ЄС зростає. За винятком DST5, інші члени ЄС виявляють протилежну тенденцію посилення порівняльних переваг у цифрових послугах проти США (позначені як EU28 без DST5 на малюнку 1). Аналогічно, сила торгівлі зі США для цих країн без переходу на літній час зростає, навіть якщо вона все ще нижче 1 для країн-еталонів.

Різниця між DST5 та іншими європейськими країнами в конкурентоспроможності цифрових послуг вражає. Це також може допомогти

---

¹⁵⁷ Erik van der Marel Peer Schulze (2021) Taxing Digital Services – Compensating for the Loss of Competitiveness. URL: <https://ecipe.org/publications/taxing-digital-services/>

пояснити, чому деякі країни Європи, але не інші, запровадили податки на цифрові послуги. Очевидно, що різниця в продуктивності та конкурентоспроможності впливає на фактичну роботу цифрового податку: кого він оподатковує та як місцева економіка реагує на податок.

Це не означає, що не повинно бути спеціальних податків на цифрові послуги – це вже інше питання, але важливо, щоб дискусія про DST починалася з кращого розуміння того, як такий податок пов'язаний з основними моделями роботи цифрових послуг.

Показово, що Європейською комісією запропоновано встановити загальну систему податку на доходи, отримані від постачання певних цифрових послуг платниками податків (далі «Податок на цифрові послуги» або «DST»). Конкретна мета цієї пропозиції полягає в тому, щоб запропонувати захід, націлений на доходи від постачання певних цифрових послуг, який легко реалізувати та допомагає вирівняти ігрові умови в проміжний період, доки не буде знайдено комплексне рішення¹⁵⁸.

Зазначені проблеми щодо правового регулювання цифрових інформаційних послуг, їх оподаткування та правового забезпечення захисту інтелектуальної власності на цифрових платформах мають місце і в Україні, що підкреслює актуальність і своєчасність наукового дослідження та необхідність врахування його результатів та застосування європейського досвіду для вирішення вітчизняних проблем у цій сфері.

---

¹⁵⁸ Proposal for a COUNCIL DIRECTIVE on the common system of a digital services tax on revenues resulting from the provision of certain digital services {SWD(2018) 81} - {SWD(2018) 82}. URL: https://ec.europa.eu/taxation_customs/system/files/2018-03/proposal_common_system_digital_services_tax_21032018_en.pdf.